

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.418/2023/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. szeptember 12.
Az ügy tárgya: csalás büntette
Terhelt: ...
Első fok: Veszprémi Járásbíróság, 2.B.534/2020/58., ítélet, tárgyalás,
2022. január 18.
Másodfok: Veszprémi Törvényszék, 3.Bf.199/2022/17/I., ítélet, nyilvános
ülés, 2022. június 22.
Az indítvány előterjesztője: a terhelt
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprémi Járásbíróság 2.B.534/2020/58. számú és a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.199/2022/17/I. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Veszprémi Járásbíróság 2022. január 18-án kihirdetett, 2.B.534/2020/58. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett csalás büntettségében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont], ezért őt 2 év 4 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre, 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt büntetése kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A terhelttel

szemben a Zalaegerszegi Városi Bíróság 2012. május 10. napján kelt és a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.385/2012/4. számú határozata folytán 2012. október 30. napján jogerőre emelkedett 4.B.510/2011/27. számú ítéletével kiszabott 1 év 8 hónap börtön, és a Szombathelyi Járásbíróság 2013. december 16. napján kelt és 2014. január 10. napján jogerőre emelkedett 34.Bk.338/2013/2. számú végzésével kiszabott 1 év börtön utólagos végrehajtását elrendelte, valamint 271.169 forint erejéig vagyonelemekbontást rendelt el.

[2] 2. A védelmi fellebbezéseket elbírálv a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. június 22-én kihirdetett 3.Bf.199/2022/17/I. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, mellőzte a Zalaegerszegi Városi Bíróság 2012. május 10. napján kelt és a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.385/2012/4. számú határozata folytán 2012. október 30. napján jogerőre emelkedett 4.B.510/2011/27. számú ítéletével kiszabott 1 év 8 hónap börtön, és a Szombathelyi Járásbíróság 2013. december 16. napján kelt és 2014. január 10. napján jogerőre emelkedett 34.Bk.338/2013/2. számú végzésével kiszabott 1 év börtön utólagos végrehajtásának elrendelésére vonatkozó rendelkezést. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] II. 1. A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649.§ (1) bekezdés b) pont ba) alpontban meghatározott okból.

[4] A terhelt indítványát azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság „abszolút anyagi jogi szabálysértést” követett el azzal, hogy törvénysértő elkövetési magatartást állapított meg, és ezáltal törvénysértő büntetést szabott ki, amit a másodfokú bíróság törvénysértő módon elfogadott.

[5] Kifejtette, hogy amennyiben a törvénysértő minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés következtében lényegesen megváltoznak azok a törvényes keretek, amelyek között a bíróság mérlegeléssel állapíthatja meg a büntetést vagy intézkedést, a módosult keretekhez képest törvénysértővé vált büntetés vagy intézkedés felülvizsgálható.

[6] Sémlemezte, hogy az első fokon eljáró bíróság a bűncselekményt – tévesen – befejezett alakzatban, a Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pontja szerint állapította meg. E szerint a büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a csalást jelentős értékre követik el. Azonban a megállapított és egyben irányadó tényállásból kizárólag az a következtetés vonható le, hogy a bűncselekmény kísérleti szakban rekedt. A tényállás szerinti összeget a terhelt szinte teljes egészében visszafizette, így – álláspontja szerint – az eredmény bekövetkezését elhárította, a kísérleti szakban maradt cselekmény eredményének elhárítása önként történt meg, ezáltal ezt büntethetőséget megszüntető okként is meg kellett volna állapítaniuk az eljáró bíróságoknak.

[7] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül az első- és a másodfokú határozatot, utasítsa új eljárásra az elsőfokú bíróságot, megállapítva az „abszolút anyagi jogi szabálysértést”, vagy a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot a terhelt javára változtassa meg akként, hogy az ítéleti bizonyossággal megállapítható helyes elkövetési magatartás alapján határozza meg a cselekmény minősítését, és a törvénynek megfelelő mértékű, jóval enyhébb büntetés kiszabásáról rendelkezzen, figyelemmel a jelentős időmúlásra, és az eljárás terheltnek nem felróható indokolatlan elhúzóására.

[8] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1577/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[9] Az átirat indokolása szerint a terhelt bűnösségének megállapítására törvényesen került sor. A bűncselekmény befejezettsége szempontjából nincs annak jelentősége, hogy a 2013-ban és 2014-ben a sértett megtévesztésével átvett összegek nagyobb részét a terhelt évekkal később, a gyanúsított kihallgatásait és a vele szembeni vádemelést követően, 2020.

szeptemberében a sértettnek visszafizette. Az okozott kár utólagos megtérítése kizárólag a büntetés kiszabása keretében értékelendő, ahogy ezt az eljáró bíróságok is tették.

[10] Erre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.

[11] **III.** A felülvizsgálati indítvány alaptalan.

[12] 1.A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen és a jogerős bírósági határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[13] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

[14] 2.Az irányadó tényállás lényege szerint a terhelt 2013. június 16. napján elkísérte tanú 1 sértett korábbi ismerősét, személy 1-et, a sértett panziójába. Beszélgetésük során elmondta a sértettnek, hogy közvetítőként lehetősége van külföldről különféle mezőgazdasági gépek és alkatrészek beszerzésére.

[15] Ezt követően még több alkalommal találkoztak település 1-en, végül megállapodtak abban, hogy tanú 1 sértett 4 darab Rába Steiger szimpla kerekű felnis kerékabroncsot, 1 darab Pellenc 3100 típusú szüretelőgépet, 1 darab JCB 3CX és 1 darab JCB 4 CX traktort rendel meg tőle.

[16] A terhelt közvetítői díjat nem kért, szóbeli megállapodásuk szerint a teljes vételárat kérte.

[17] A megállapodást követően a terhelt az üzlet lebonyolítása érdekében személyesen többször találkozott a sértettel. A terhelt a sértett bizalmát a rendszeres kapcsolattartás látszatával, együttműködést tükröző magatartásával megnyerve rábírta, hogy részére a megvásárolni kívánt gépek sorsának rendezése, illetve megvétele céljából tanú 1 sértett pénzt utaljon át a terhelt bank 1-nél vezetett bankszámláira, különféle jogcímenek. A sértett 2013. július 9. és 2014. január 6. között a terhelt 1. számú bankszámlájára 21 alkalommal összesen: 5.286.000 forintot, 2013. október 17. és 2014. január 20. között a 2. számú bankszámlájára 13 alkalommal összesen: 6.600 eurót (1.985.169 forintot) utalt át.

[18] A terhelt azonban a gépeket különféle indokokra hivatkozva nem szállította le, majd elérhetetlenné vált a sértett számára.

[19] A terheltnek a megrendelt gépek beszerzése nem is állt szándékában és erre lehetősége sem volt.

[20] A cselekményével a terhelt tanú 1 sértettnek összesen 7.271.169 forint kárt okozott, melyből a büntetőeljárás során 7.000.000 forintot a sértett részére megfizetett, a sértett a fennmaradó kára vonatkozásában polgári jogi igényét visszavonta.

[21] 3. A terhelt felülvizsgálati indítványában a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjának sérelmére hivatkozott. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt cselekményének törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabott ki.

[22] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pontja két, egymástól jól elkülöníthető okból teszi lehetővé a jogerős ítélet felülvizsgálatát. Ezzel nem hagy kétséget afelől, hogy felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben kiszabott büntetés nem önmagában, hanem csak feltételhez

kötötten vizsgálható. Az említett törvényhely első fordulata alapján akkor, ha a büntetés törvénysértő volta a cselekmény téves minősítésére, a második fordulata szerint pedig akkor, ha a büntető anyagi jog más szabályának megsértésére vezethető vissza. Következésképpen téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés hiányában a kiszabott büntetés neme és mértéke önmagában felülvizsgálat tárgya nem lehet.

[23] A kiszabott büntetés törvényessége kérdésében azonban csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntető törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik.

[24] Az indítvány elsődleges iránya szerint a terhelt által elkövetett vagyon elleni bűncselekmény minősítése – az elkövetési magatartás téves értékelése okán – törvénysértő. A terhelti érvelés szerint cselekménye kísérleti szakban rekedt, annak eredményét önként elhárította így cselekménye nem büntethető. A terhelti logikai annyiban sem következetes, hogy téves minősítést kifogásol, amit semmilyen módon nem indokol, és mindezek mellett büntethetőségi akadályra hivatkozva a kiszabott büntetés enyhítését indítványozza.

[25] A terhelt érvelése nem helytálló.

[26] 4. A terhelt ugyan indítványában a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja szerint felülvizsgálati okot jelölte meg, ténylegesen azonban a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozott. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati okon alapuló indítvány nem kifogásolja a bűnösség megállapítását, hanem csupán a cselekmény téves minősítését és a büntetés nemének és/vagy mértékének arra visszavezethetően, illetve önmagában, a Btk. nem a bíró mérlegelésére bízott szabályának megsértése miatt törvénysértő voltát állítja. Ezzel szemben a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont szerinti felülvizsgálat esetén az indítványozó azt panaszolja, hogy a bíróság a terhelt bűnösségét tévesen – például büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenére – állapította meg.

[27] A felülvizsgálatban a tényálláshoz kötöttség szigorú szabálya érvényesül. Ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés], és a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[28] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alaposan folytatták-e le, a bizonyítási eljárás során vétettek-e esetlegesen valamilyen hibát, továbbá az sem, hogy mely bizonyítékokat és milyen okból fogadtak el, illetve, hogy egyes bizonyítékokat helyénvalóan vetettek-e el. A felülvizsgálat során az alapeljárásban megállapított tényállás abban az esetben is irányadó, ha az hiányos, nem kellően felderített, és nem áll mindenben összhangban az iratok tartalmával. A tényállás kiegészítésére, helyesbítésére nincs jogi lehetőség.

[29] A bíróság tényfelderítési kötelezettsége kiterjed minden, a büntetőjogi elbírálás szempontjából lényeges releváns jelenségre. Az ennek eredményeként az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű történések, külvilágban megvalósult események, hanem ún. belső történések, az elkövető tudattartamára – az egyes események megtörténteire vagy meg nem történteire vonatkozó ismereteire, céljaira – vont következtetés, a terhelt tudatára vonatkozó ténymegállapítások is lehetnek.

[30] E tudattartalom ténybeli megállapítását azonban határozottan el kell különíteni a bíró ítélezési tevékenységének másik alapvető területétől, a megállapított tények jogi értékelésétől: a büntetőjogi felelősség kérdésében történő döntéstől, a cselekmény minősítésétől és a büntetés kiszabásától. Míg ugyanis az előbbi esetben a különböző tartalmú bizonyítékok egybevetésére, megszerzésük törvényességük vizsgálatára, valóságtartalmuknak, bizonyító erejüknek a logika szabályai szerinti mérlegelésére, ennek eredményeként tények megállapítására kerül sor, addig a jogi értékelés a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése a törvény szövegének való megfeleltetése.

[31] A terhelt bűnösségére vont következtetés jogkérdés, és ekként a felülvizsgálat tárgya lehet, azonban azt a jogerős ítélet tényállása, ekként az említett tudati tények alapulvételével kell elbírálni.

[32] A Btk. 373. § (1) bekezdése szerint csalást követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt tévedésben tart és ezzel kárt okoz.

[33] A csalás minősítési rendszerében az okozott kár összegének {szabálysértési, kisebb, nagyobb, jelentős, különösen nagy vagy különösen jelentős [Btk. 459. § (6) bekezdés]}, valamint a kár szerinti minősítéshez kapcsolódóan különböző minősítő körülményeknek (szituációs elemek, speciális passzív alanyi kör) van jelentősége. Ennek megfelelően a csalás lehet tulajdon elleni szabálysértés [a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 177. § (1) bekezdés b) pont első fordulat], vétség [Btk. 373. § (2) bekezdés] és büntett [Btk. 373. § (3)-(6) bekezdés].

[34] A minősítés szempontjából irányadó elkövetési értékeket a Btk. 459. § (6) bekezdése határozza meg; a kár ötvenezer-egy és ötszázezer forint között kisebb, ötszázezer-egy és ötmillió forint között nagyobb, ötmillió-egy és ötvenmillió forint között jelentős [Btk. 459. § (6) bekezdés a)-c) pont].

[35] Mindezek alapján a Kúria az irányadó tényállás alapulvételével tette vizsgálat tárgyává, hogy a terhelt magatartása kimerítette-e a csalás büntettének törvényi tényállási elemeit, illetve ha igen, cselekménye miként minősül.

[36] A terhelt magatartásának a csalás szempontjából releváns, tényállásban rögzített megállapításai a következők: a terhelt – akitől a sértett 4 darab kerékbroncsot, 1 darab szüretelőgépet, 2 darab traktort rendel meg – a sértett bizalmát megnyerve rábírta, hogy részére pénzt utaljon át az bank 1-nél vezetett bankszámláira. Jogtalan haszonszerzés végett a sértettet tévedésbe ejtette, illetve tévedésben tartotta, hiszen a sértett által tőle megrendelt gépek beszerzése nem is állt szándékában és erre lehetősége sem volt. A sértett 2013. július 9. és 2014. január között 34 alkalommal, összesen 5.286.000 forintot és 6.600 eurót utalt át. A terhelt a tőle megrendelt gépeket különféle indokokra hivatkozva nem szállította le, majd elérhetetlenné vált a sértett számára. A terhelt a sértettnek összesen 7.271.169 forint kárt okozott, melyből a büntetőeljárás során 7.000.000 forintot a sértett részére megfizetett.

[37] A terhelt magatartása a csalás törvényi tényállásában megkívánt megtévesztés ismérveinek mindenben megfelel, és a jogtalan haszonszerzési szándék fennállása is felismerhető. A terhelt a sértett bizalmába férközve azt a látszatot keltette, hogy a tőle megrendelt gépek, alkatrészek átadása szándékában áll, ám a teljesítésre lehetősége sem volt, miközben különböző jogcímenek pénzáttalásra vette rá a sértettet. Ezen áttalás azonban szükségképpen jogtalan, hiszen ahhoz teljesítés nem társult. A terhelt szándéka jogellenes volt, amikor annak tudatában kérte a különböző pénzüsszegek áttalását, hogy a teljesítésre sem szándéka, sem lehetősége nem volt.

[38] Ugyanakkor a csalás megvalósulásához szükséges jogtalan haszonszerzés nem önálló tényállási elem, hanem a megtévesztő magatartás célzata. Továbbá: a csalás megállapításának

nem szükségszerű feltétele, hogy az elkövetési magatartás tanúsítása révén a tettes vagy más jogtalan hasznot szerezzen, elégséges, ha a saját vagy más részére való jogtalan haszonszerzés a tettes célja, az elkövetési magatartást e cél elérését kívánva valósítja meg [Bfv.I.660/2013/10. (BH 2014.69.I.)]. Azaz, a jogtalan haszonszerzés a csalás bűncselekményének a célzata, nem pedig az eredménye. Megállapítható ezért a csalás a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén akkor is, ha ez a haszon részben vagy egészben elmarad [Bfv.II.864/2019/8. (BH 2020.231.)]. Jelen esetben a haszon nem is maradt el, hiszen a sértett általi utalások révén a terhelt bankszámláján lévő pénzösszeg gyarapodott.

[39] 5. Ebből következően annak rögzítése szükséges, hogy – a terhelt álláspontjával ellentétben – a kár bekövetkeztével a cselekmény befejezetté vált. Téves a terhelt azon jogi álláspont, hogy a már bekövetkezett kár „szinte teljes egészében” való visszafizetése okán a cselekmény kísérleti szakban rekedt. A bűncselekmény befejezettsége szempontjából nincs annak jelentősége, hogy a 2013-2014-ben a sértett megtevesztésével átvett összegek nagyobb részét a terhelt évekkel később, a gyanúsított kihallgatásait és a vele szembeni vádemelést követően, 2020 szeptemberében a sértettnek visszafizette. Az okozott kár utólagos megtérítése kizárólag a büntetés kiszabása keretében értékelendő, ahogy ezt az eljáró bíróságok is tették.

[40] A Btk. 10. § (4) bekezdése szerint nem büntethető kísérlet miatt, a) akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése, vagy b) aki az eredmény bekövetkezését önként elhárítja.

[41] A bűncselekmény befejezésétől való önkéntes elállásra, vagy az eredmény bekövetkezésének önkéntes elhárításra vonatkozó, a Btk. 10. § (4) bekezdésében szabályozott kedvezmény jelen esetben pont a bűncselekmény befejezettsége okán fel sem merülhet.

[42] A terhelt cselekménye a Btk. 373. § (1) bekezdésében meghatározott és (4) bekezdés a) pont szerint minősülő csalás büntetnének tényállási keretei közé illeszkedik. A fentiekből következik, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a terhelt cselekményét törvényesen minősítették és a vele szemben kiszabott büntetés is törvényes.

[43] 6. A terhelt cselekményének maradéktalanul helyes minősítésére tekintettel a kiszabott büntetés csak akkor lenne vizsgálható, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak volna ki, így a büntetést a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret figyelmen kívül hagyásával, avagy az irányadó büntetési tételkereten belül ugyan, de a Btk. valamely mérlegelést nem tűző rendelkezésének megszegésével szabták volna ki [BH 2016.264.II. (Bfv.I.415/2016/7.)]. A törvényes minősítés mellett a mérlegelési jogkörben, a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke viszont a felülvizsgálati eljárásban nem támadható [BH 2017.219.II. (Bfv.I.1.502/2016/6.)].

[44] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.

[45] IV. Ekként a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdésében írt összetételben eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

[46] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Kúria

7

2.Bfv.1.418/2023/8-I

Budapest, 2024. szeptember 12.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró